

Krystyna Leśniak-Moczuk

Uniwersytet Rzeszowski

**TADEUSZ FERENC, PREZYDENT MIASTA RZESZOWA:
ŻYŁ Z NAMI I PRACOWAŁ DLA NAS**

Prolog

Prezydent Miasta Rzeszowa Tadeusz Ferenc zasłużony dla rozwoju i unowocześniania miasta samorządowiec, który jako 54. władarz był jednym z trzech najdłużej sprawujących władzę w mieście.

Urodził się 10 lutego 1940 r. w Rzeszowie na Drabiniance w wielodzietnej rodzinie. Jego droga zawodowa była od młodości połączona z pracą i zdobywaniem wykształcenia. Po śmierci ojca rozpoczął pracę w szesnastym roku życia jako robotnik w Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego „PZL-Rzeszów” i uzupełniał wykształcenie. Kolejnym miejscem pracy była WSK Świdnik, gdzie był zawodnikiem polskiego klubu piłkarskiego Avia Świdnik. W tym czasie podjął studia w systemie zaocznym na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Po powrocie ze Świdnika do Rzeszowa kontynuował studia na Wydziale Ekonomicznym Akademii Ekonomicznej w Krakowie, które ukończył z dyplomem magistra w 1975 r. Odbił studia podyplomowe w Akademii Ekonomicznej w Katowicach. Pracował także w Hucie Katowice.

Jako sumiennemu pracownikowi powierzano stanowiska kierownicze. W latach 1972–1981 był zastępcą dyrektora w przedsiębiorstwie Transbud Rzeszów. W latach 1981–1984 pełnił funkcję kierownika w przedsiębiorstwie Budimex, z którym wyjeżdżał na kontrakty zagraniczne do Libii. Po zakończeniu pracy za granicą został zastępcą dyrektora Rzeszowskich Zakładów Naprawy Samochodów, tę funkcję sprawował do 1985 r. W latach 1985–1991 był dyrektorem Miejskiego

Zarządu Budynków Mieszkalnych. A w latach 1993–2001, sprawując funkcję prezesa największej rzeszowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej „Nowe Miasto”, dał się poznać jako gospodarz dbający o potrzeby lokatorów i komfort życia mieszkańców tego osiedla.

Z sukcesami udzielał się także w sferze publicznej. Od młodości należał do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. W 1990 r. wstąpił do Socjaldemokracji Rzeczypospolitej Polskiej, a w 1999 r. do Sojuszu Lewicy Demokratycznej, zasiadając we władzach tych partii na szczeblu wojewódzkim. Sprawując urząd prezydenta miasta, potrafił współpracować z różnymi opcjami politycznymi. Na pytanie o sympatie polityczne miał zawsze tę samą odpowiedź: „Moją partią jest Rzeszów”. Był przewodniczącym Samorządu Osiedlowego „Nowe Miasto – Drabinianka”, został dwukrotnie wybrany na radnego Rady Miasta Rzeszowa (1994–2002). Od 2001 r. był posłem na Sejm RP IV kadencji.

Rozwój Rzeszowa jest dziełem Jego życia, które po sobie pozostawił jako prezydent miasta. Na urząd Prezydenta Miasta Rzeszowa był wybierany pięciokrotnie. Jedynie w 2002 r. wygrał w drugiej turze (23 121 głosów), a w kolejnych wyborach w pierwszej turze: 2006 r. – 48 131 głosów (76,5 proc. – 3. miejsce w Polsce), 2010 r. – 36 190 głosów (53,2 proc.), 2014 r. – 43 704 głosy (66,0 proc.), 2018 r. – 51 029 głosów (63,8 proc.). O tym, jak cenili Go mieszkańcy stolicy Podkarpacia, świadczy fakt, że już w żadnych wyborach do centralnych władz ustawodawczych nie zwyciężył, zabiegając trzykrotnie o mandat Senatora RP.

Pod jego rządami miasto rozwijało się dynamicznie, zwiększyło liczbę mieszkańców do 200 tysięcy, poszerzyło ponad dwukrotnie powierzchnię do 74,81 kilometrów kwadratowych, wcielając 10 miejscowości, przyciągnęło zewnętrznych inwestorów, utworzono Specjalną Strefę Ekonomiczną „Rzeszów – Dworzysko”, rozwijało się budownictwo mieszkaniowe na osiedlach, powstały nowoczesne budowle w centrum miasta nazywane „rzeszowskim manhattanem”.

Urzędowanie prezydent Ferenc rozpoczął od rozwoju miasta w dziedzinie inwestycji komunalnych. Przywiązywał dużą wagę do budowy placów zabaw dla dzieci, żłobków, przedszkoli i szkół. Swoje marzenia przekuwał w czyn, czego przykładem była realizacja dwujezdniowych (czteropasmowych) dróg wylotowych z Rzeszowa na cztery strony świata, nowe, przebudowane, wyremontowane i zmodernizowane ulice w mieście oraz okrągła kładka dla pieszych i most ze 102-metrowym pylonem. Z infrastrukturą drogową powiązane było unowocześnianie taboru miejskiego transportu publicznego. Jako jedno z pierwszych miast w Polsce Rzeszów czynił przygotowania do wprowadzenia autonomicznych autobusów poruszających się w systemie G5.

Kolejnym obiektem troski Prezydenta była estetyka wyglądu rzeszowskiego Rynku, deptaków, ukwiecenie ulic latem, a zimą świąteczne oświetlenie Rynku, ulic, skwerów, placów oraz budynków. Z Jego inicjatywy przebudowywane były

miejsca zabytkowe udostępniane do zwiedzania, np. rzeszowskie piwnice, powstawały nowe miejsca atrakcyjne dla turystów, np. fontanna multimedialna. Miasto piękniało, zasługując na miano stolicy innowacji, a przez mieszkańców nazywane było metropolią.

W swojej prezydenturze Tadeusz Ferenc mógł poszczycić się ogromnym powiększaniem budżetu miasta, który w trakcie Jego blisko dwudekadowej kadencji wzrósł prawie dziesięciokrotnie z 200 mln zł w 2002 r. do 1,7 mld zł w 2021 r.

Za oddaną pracę i działalność na rzecz miasta Rzeszowa, instytucji i organizacji, w których pełnił ważne funkcje, był wielokrotnie nagradzany. Wśród osobistych laurów Tadeusza Ferenc można doliczyć się łącznie 76 nagród, tytułów, odznaczeń, medali, odznak, wyróżnień, zajętych miejsc w plebiscytach i dyplomów.

Ostatnie pożegnanie Prezydenta Rzeszowa pochowanego w Alei Zasłużonych odbyło się 1 września 2022 r. O Jego wybitnych zasługach i wielkim autorytecie zaświadczała obecność, w uroczystościach w katedrze i na cmentarzu, osobistości ze świata polityki, z prezydentem RP Andrzejem Dudą, przedstawicielami samorządów miast i gmin, instytucji i organizacji z Rzeszowa, Podkarpacia, Polski i wielu krajów oraz setki wieńców i kwiatów.

Mieszkańcy Rzeszowa podkreślają charyzmatyczne cechy osobowości swojego Prezydenta, zwracając uwagę na Jego życzliwość, serdeczność, uśmiech, serce i szacunek dla mieszkańców, humor i dystans do siebie. Był pogodny, o wielkim sercu i nieprzećiętnym umyśle. Pozostaje w pamięci jako wspaniały Człowiek przez wielkie C, wizjoner z licznymi talentami, wspaniały gospodarz, oddany sprawom miasta i rzeszowian, społecznik o wielkim zaangażowaniu i pracowitości, podchodzący do obowiązków z wielką pasją i niezwykłą siłą ducha. Jako osoba pełna ciepła, jednocześnie z twardą ręką, potrafił budzić respekt. Uczył pokory, odwagi w podejmowaniu decyzji, waleczności i miłości do miasta. Potrafił stwarzać bardzo dobrą atmosferę w relacjach zarówno z osobami stojącymi wyżej w hierarchii społecznej, jak i z podwładnymi, interesariuszami, mieszkańcami Rzeszowa i najbliższymi. Współpraca z Nim była zaszczytem.

Dla potomnych ważne jest zachowanie pamięci o człowieku bezgranicznie oddanemu całą swoją osobowością sprawom miasta – przez blisko dwie dekady na urzędzie prezydenta, niespełna dekadę w radzie miasta, a od młodych lat pracującemu w rzeszowskich przedsiębiorstwach, piastującemu stanowiska kierownicze i dyrektorskie w branży przemysłowej, budowlanej, transportowej oraz w gospodarce komunalnej, a także prezesa w spółdzielczości. Niestrudzony pracownik, skuteczny samorządowiec, wybitny polityk, zaradny gospodarz miasta, a przy tym sportowiec i działacz społeczny – może stanowić wzór godny do naśladowania dla młodego pokolenia.

Rodzinnie był przez 60 lat w związku małżeńskim z Aleksandrą. Razem z małżonką wychowali córkę Wiolettę i doczekali się wnuka Adriana oraz dwójki prawnuków.

Wprowadzenie

Słowa są po stronie życia – trudno mówić do tych, którzy odeszli w milczenie... A tradycyjnie przemawia się do zmarłych podczas ostatniego pożegnania, padają wówczas niejednokrotnie słowa, które powinny paść wcześniej i wtedy sprawiałyby im radość, dawały satysfakcję.

Taki los spotkał także śp. Tadeusza Ferenc, Prezydenta Miasta Rzeszowa. W ostatnich latach władania miastem można było słyszeć i czytać, szczególnie w internetowych mediach społecznościowych, przykre, krytyczne słowa, nawet jeśli uzasadnione, to jednak niestosowne w danym miejscu i chwili. Media internetowe cechują się tym, że są tam nie tylko obiektywne opinie, lecz również pomówienia i krytyka.

Ale jest też druga strona medalu, jak media tradycyjne i Księga kondolencyjna, gdzie zawarto słowa upamiętniające czyny Prezydenta, świadczące o tym, że wraz z odejściem Wielkiego Prezydenta Ferenc zakończyła się w „Naszym Domu Rzeszowie” pewna epoka. Wpisał się On bowiem w historię miasta złotymi zgłoskami jako 54. wóldarz Rzeszowa, począwszy od Jana Pakosławica w 1354 r., i jako jeden z trzech rządzących najdłużej, bo przez prawie dwie dekady.

Różnice w długości rządów trzech spośród najdłużej zasiadających w ratuszu burmistrzów i prezydentów, a mianowicie Stanisława Jabłońskiego, Romana Krogulskiego i Tadeusza Ferenc, są minimalne, bo wynoszą zaledwie kilka miesięcy. Jednak wbrew pozorom stworzenie rankingu najdłużej panujących włodarzy Rzeszowa nie jest łatwe. Kadencje Stanisława Jabłońskiego i Romana Krogulskiego były przerywane politycznymi roszadami, okresem I wojny, rządami komisarzycznymi. Stanisław Jabłoński stanowisko burmistrza pełnił oficjalnie 18,5 roku, z podziałem na 17 lat i jeden miesiąc (1896–1913) oraz 17 miesięcy w czasie wielkiej wojny. Roman Krogulski był burmistrzem od 1913 r. i prezydentem od 1932 r. (nie licząc wojennej przerwy, wliczając zaś okres pełnienia funkcji komisarza rządowego) – łącznie 17 lat i 11 miesięcy. Natomiast kadencja prezydenta Tadeusza Ferenc, od listopada 2002 r. do lutego 2021 r., trwała 18 lat i trzy miesiące.

Po ustanowieniu Rzeszowa stolicą województwa Tadeusz Ferenc był jego dwunastym prezydentem. Jego poprzednikami byli: Franciszek Ślusarczyk (1944–1948), Jan Hus (1948–1959), Leon Stanio (1952–1963), Alfred Źądło (1963–1971), Emil Rejus (1971–1973), Edward Bilut (1974–1977), Mieczysław Chudzik (1977–1982), Ludwik Chmura (1983–1990), Zdzisław Banat (1990–1991), Mieczysław Janowski (1991–1999), Andrzej Szlachta (1999–2002).

Tadeusz Ferenc był nie tylko jednym z najdłużej urzędujących i jednym z najstarszych wiekiem prezydentów na urzędzie w Polsce, ale także osobą rozpoznawalną w każdym zakątku kraju. Podczas rozmów z mieszkańcami wielu miast można było słyszeć hasła: „Chętnie kupimy prezydenta Ferenc, by zaprowadził

porządek w naszym mieście” lub „Gdyby dało się skłonić waszego prezydenta Ferenc, to wybralibyśmy go na prezydenta naszego miasta”. W czasie obejmowania przez Niego funkcji prezydenta miasto Rzeszów było postrzegane przez mieszkańców innych regionów kraju jako zaścianek. Poprzez swoje ogromne zaangażowanie, pasję i konsekwencję w działaniu Tadeusz Ferenc odcisnął niezatarty ślad na wizerunku dzisiejszego Rzeszowa. Przez prawie 18 lat Jego prezydentury w stolicy województwa podkarpackiego miasto nie tylko zyskało miano stolicy innowacji, ale dojrzało do stolicy regionu z prawdziwego zdarzenia. Dzięki wielu inwestycjom w nowoczesną architekturę, w infrastrukturę społeczną i techniczną w centrum miasta oraz na terenach włączonych Rzeszów nabrał cech dużego ośrodka, jednocześnie zachowując walory miasta kompaktowego. Jego rozwój postępuje w sposób przemyślany, odpowiedzialny i zrównoważony poprzez racjonalne wykorzystanie rosnących, dostępnych zasobów na poszerzanej przestrzeni. Punkty usługowe, miejsca pracy i nauki oraz relaksu są w zasięgu spaceru, podróży rowerem, samochodem, komunikacją publiczną od miejsca zamieszkania, co sprzyja wygodnemu życiu.

Prezydent Ferenc przyczyniał się tego, by Jego miasto zdobywało liczne laury w postaci nagród i wyróżnień, pierwszych miejsc w plebiscytach, rankingach. Rzeszów jako miasto i Tadeusz Ferenc jako prezydent pobijali rekordy w zdobywaniu laurów w skali europejskiej, ogólnopolskiej i województwa podkarpackiego, co przyczyniało się do dumy rzeszowian ze swojego miasta¹. Ale nie wszystkim mieszkańcom to się podobało, oponenci prezydenta krytykowali te nagrody, tłumacząc to obciążeniem płatnościami za udział w plebiscytach, konkursach. Jednak w gospodarce rynkowej nic nie dzieje się za darmo i uczestnicy takich wydarzeń muszą wspólnie z organizatorami ponosić koszty.

Za „ferencowskich czasów” nie tylko obserwowaliśmy przyspieszony rozwój stolicy Podkarpacia, zmieniającej się w nowoczesny ośrodek, ale także rosnącą dumę rzeszowian ze swojego miasta.

Dla potomnych potrzebne jest podjęcie studiów socjologicznych opartych na rzetelnej, obiektywnej analizie socjologicznej, dokumentującej wielostronność aspektów zdarzeń, zjawisk i procesów zachodzących w mieście kierowanym przez prawie dwie dekady przez Tadeusza Ferenc. W związku z wykonywanym zawodem nauczyciela akademickiego o specjalności socjologia, z pasji kronikarskich oraz z racji osobistych kontaktów z Prezydentem, a także jako działacz społeczny i mieszkanka Rzeszowa, postanowiłam podjąć działania mające

¹ Wykaz laurów dla miasta i prezydenta Tadeusza Ferenc zamieszczono w monografii: K. Leśniak-Moczuk, *Przyjaciele Rzeszowa. Socjologiczny portret ruchu regionalnego*, Towarzystwo Przyjaciół Rzeszowa, Seria Resoviana, WBX Studio, Rzeszów 2016, s. 214–227; a także w monografii: W. Bonusiak (red.), *670 lat lokacji Rzeszowa. Wybrane aspekty najnowszej historii miasta*, Wydawnictwo Mitel, Rzeszów 2024.

na celu upamiętnianie dokonań Tadeusza Ferencja jako Prezydenta Miasta Rzeszowa, polegające na wygłaszaniu referatów, publikowaniu artykułów, a w perspektywie napisaniu monografii biograficznej.

W przygotowywanej do druku przez Towarzystwo Naukowe monografii pt. *670 lat lokacji Rzeszowa. Wybrane zagadnienia historii najnowszej miasta* pod redakcją naukową Włodzimierza Bonusiaka, prezesa TN w Rzeszowie, znajduje się rozdział mojego autorstwa zatytułowany *Tadeusz Ferenc – Zasłużony Prezydent Miasta Rzeszowa*, w którym zawarte zostały następujące zagadnienia: *Droga zawodowa; Osiągnięcia Prezydenta Miasta Rzeszowa; Laury Tadeusza Ferencja, Prezydenta Rzeszowa; Honorowy Obywatel Miasta Rzeszowa; Życie prywatne; Ostatnie pożegnanie; Żył z nami i pracował dla nas*. Do napisania rozdziału wykorzystana została metoda *desk research* oparta na analizie danych zastanych pochodzących z mediów tradycyjnych i internetowych, a także techniki obserwacji oraz wywiadu, przeprowadzonego przeze mnie z Prezydentem i zamieszczonego w wydanej w 2016 r. monografii mojego autorstwa pt. *Przyjaciele Rzeszowa. Socjologiczny portret ruchu regionalnego*.

Podczas konferencji naukowej zorganizowanej w ratuszu z okazji 670-lecia lokacji Rzeszowa przez Towarzystwo Naukowe w Rzeszowie, Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego i Prezydenta Miasta Rzeszowa wygłosiłam referat pt. *Tadeusz Ferenc, Prezydent Miasta Rzeszowa. Żył z nami i pracował dla nas*.

Przedmiotem niniejszego artykułu jest wizerunek Prezydenta pozostawiony w pamięci mieszkańców Rzeszowa, a zawarty we wpisach do Księgi kondolencyjnej. Jako technikę badawczą zastosowano technikę analizy treści. 188 wpisów autoryzowanych przez 241 osób podzielono na następujące kategorie: radni (8), pracownicy urzędu miasta (18), samorządowcy (4), zatrudnieni w miejskich instytucjach (12), przedstawiciele organizacji społecznych (18) oraz mieszkańcy Rzeszowa (128).

Radni

Radni pożegnali szanownego Pana Prezydenta z wyrazami szacunku. Zapisał On własny, ważny rozdział w dziejach rozwoju miasta, które miał w sercu i z ogromną pasją działał na jego rzecz. Jako wizjoner i budowniczy sprawił, że Rzeszów stał się pięknym miastem. Poświęcił dla Rzeszowa swoje życie. Jego jakość broniła się sama siłą swojej woli, pracowitości i determinacji. Uczył pokory, odwagi w podejmowaniu decyzji, waleczności i miłości do miasta. W opiniach radnych pamięć o Prezydencie Tadeuszu Ferencju i o tym, co zrobił dla Rzeszowa, pozostanie na wieki.

Pracownicy urzędu miasta

Wpisy urzędników dotyczyły niepospolitej osobowości Prezydenta, wspomnień współpracy z Nim i Jego zasług dla zarządzanego miasta.

Osobowość

Współpracownicy Prezydenta dostrzegali Jego serdeczność, uśmiech, radość, refleksyjność. Składali podziękowania za życzliwość, serce, dobre słowo, inspirację i współpracę, za pracę na rzecz miasta.

Prezydent był dobrym, wyrozumiałym, wspaniałym człowiekiem, niezastąpionym gospodarzem miasta. Na zawsze pozostaną w pamięci rozmowy i dyskusje z Nim. Jako osoba pełna ciepła, jednocześnie z twardą ręką, potrafił budzić respekt. Był wartościowym człowiekiem, miał wielki szacunek i serce dla mieszkańców, postępował zgodnie z maksymą: „Tylko życie poświęcone innym warte jest przeżycia”.

Pracownicy Ratusza zapewniali o wiecznej pamięci o Prezydencie, którego myśli, uśmiech, serdeczność pozostaną na zawsze.

Współpraca

W Księdze kondolencyjnej znalazło się wiele podziękowań za spotkanie Prezydenta na swojej drodze życia, za możliwość bezpośredniej współpracy, za wspólną pracę, za uwagi. Często powtarzał się zapis, że praca u Prezydenta była zaszczytem, honorem i przyjemnością. Poczytywano sobie bowiem za zaszczyt możliwość współpracy z człowiekiem niezwykle zasłużonym dla Rzeszowa, szansę rozwoju pod Jego skrzydłami, nabieranie doświadczenia pod kierownictwem Prezydenta, jako niedoścignionego ideału. Nie da się zapomnieć tego, czego nauczył współpracowników.

Składano wyrazy głębokiego szacunku, uznania, wdzięczności za pracę u Prezydenta na rzecz miasta i mieszkańców. Nie było dla Niego celów nie do zrobienia. Pojawił się wpis, że Prezydent był liderem i najlepszym z możliwych szefów, który dużo wymagał, ale potrafił nauczyć. Rozbudzał motywacje, napędzał do działania. Robota paliła mu się w rękach, jak sam mawiał „Robota musiała się robić”. Wspominano słowa Prezydenta do swoich pracowników: „Musicie być w pracy wciąż z siebie niezadowoleni” czy „Zrobił, ile mógł”. Dziękowano Mu za wspólną realizację I Kongresu Urbanistyki „Miasto – wspólne dobro i zbiorowy obowiązek”.

Podwładni nie mogli zapomnieć o poniedziałkowych ostrych operatywkach, które przejdą do historii jako motywowanie urzędników do wytrwałej i rzetelnej pracy w trosce o miasto i jego mieszkańców. Przychodzono na operatywki z niepowtarzalnym dreszczykiem emocji – „Kto dziś dostanie pytanie?”.

Wyrażano poczucie głębokiej straty w odejściu Prezydenta. Zakończył się dla pracowników urzędu miasta honor pełnienia służby publicznej u boku wizjonera z charyzmą, niekonwencjonalnym sposobem zarządzania i wpajaniem pracownikom szacunku do mieszkańców i miłości do Rzeszowa.

Pamięć o Nim pozostanie na zawsze w sercu.

Zasługi dla Rzeszowa

Wszystko, co najlepsze odeszło wraz z odejściem Prezydenta, który miał jeszcze wiele postawionych zadań do wykonania. Żegnano wielkiego człowieka, wizjonera, wiecznego „kierownika budowy Rzeszowa”, który ukochał nad życie.

Dziękowano Mu za wieloletnią służbę, dzięki której głośno było o Rzeszowie nie tylko w Polsce, ale i w świecie. Efektem Jego starań miasto wypiękniało, stało się nowoczesną zadbaną metropolią. Przez ponad 18 lat prezydentury odmieniał miasto, które jako stolica innowacji stało się nowoczesne i otwarte, stawiane za wzór dla wielu miast w Polsce. Przedsiębiorczość Prezydenta na zawsze pozostanie na rzeszowskich ulicach, placach i w sercach ludzi, ponieważ zapisał się jako ojciec bezprecedensowego rozwoju Rzeszowa.

Piano o Nim jako wizjonerze, budowniczym i przyjacielu sportowców. Jego pasja do sportu była motywacją dla innych.

Dziękowano za Jego starania o to, by Zamek Lubomirskich pełnił funkcje kulturalne, rozrywkowe, naukowe i turystyczne, za dbanie o estetykę i rozwój miasta.

Bez Prezydenta miasto Rzeszów już nigdy nie będzie takie samo, ponieważ cenili mieszkańców, którzy to odwzajemniali. Zostanie w ich pamięci. Prezydent Tadeusz Ferenc zostanie zapamiętany przez pokolenia jako symbol i twórca sukcesu Rzeszowa. Będzie mógł kierować Rzeszowem tam z góry. Wyrażono prośbę, by opiekował się nadal sprawami przez Niego zleconymi, które leżały Mu na sercu.

Samorządowcy

Samorządowcy z ościennych gmin wyrażali się o swoim koledze jako o znakomitym gospodarzu, patriocie, życzliwym, bardzo ciepłym, oddanym służbie mieszkańcom. Prezydent dzięki swojej charyzmie był najbardziej rozpoznawalnym samorządowcem w Polsce.

Pozostaną w pamięci liczne świadectwa Jego służby, przypominające o chwalebnej drodze, wizjonerskim spojrzeniu na ludzi, na świat i ojczystą ziemię.

Na zawsze w pamięci będzie Wielkim Człowiekiem, który zmienił Rzeszów, tworząc z małego miasteczka piękną i tętniącą życiem metropolię.

Pracownicy miejskich instytucji

Osoby reprezentujące zawodowo miejskie instytucje, we wpisach do Księgi kondolencyjnej, podkreślali cechy osobowości Prezydenta Ferencza oraz Jego zasługi dla miasta Rzeszowa.

Osobowość

W pamięci ludzi pełniących funkcje w miejskich instytucjach Prezydent Ferencz pozostał jako wizjoner, społecznik, serdeczny i życzliwy, pogodny, o wielkim sercu i nieprzeciętnym umyśle.

W Księdze kondolencyjnej pisano, że był wybitnym samorządowcem, wytrawnym politykiem, wspaniałym gospodarzem oddanym sprawom miasta i rzeszowian, a przede wszystkim Człowiekiem. Podchodził do obowiązków z wielką pasją i niezwykłą siłą ducha.

Sam sobie zbudował swoisty „żywy pomnik” zaświadczający o zaangażowaniu, pracowitości i licznych talentach.

Osoby mające styczności z Prezydentem są wdzięczni losowi za przyjemność poznania i zaszczyt współpracy z Nim. Trudno będzie zapomnieć kogoś, kto dał tak wiele do zapamiętania. Składano podziękowania za ocean dobrej energii dla rzeszowian, z życzeniem, by została ona z mieszkańcami na zawsze.

Zasługi dla Rzeszowa

Podkreślano, że przez dwie dekady Prezydent pracował intensywnie na rzecz rozwoju Rzeszowa i jego mieszkańców. Dwukrotnie powiększył miasto, uczynił je nowoczesną, przyjazną mieszkańcom metropolię. Wprowadził je na innowacyjne tory, kreując wizerunek dynamicznej stolicy województwa podkarpackiego, w Polsce i na świecie. Wyrażano szacunek i podziękowanie za potrzebne inwestycje dla miasta, bowiem Rzeszowa to dzieło Prezydenta.

We wpisach znalazły się podziękowania za wielkie rzeczy w małej ojczyźnie.

Był zasłużony dla ośrodka akademickiego. Na Jego życzliwość i pomoc zawsze mogły liczyć rzeszowskie uczelnie. Był przyjacielem Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza. Dziękowano Mu za starania o wydział lekarski na Uniwersytecie Rzeszowskim.

Wdzięczność za zrozumienie spraw szkolnictwa wyrażali nauczyciele i pracownicy oświaty. Składano podziękowania dla wyjątkowego człowieka za starania i osobiste zaangażowanie w rozwój i upiększenia szkół.

Dziękowano także za zrozumienie i pomoc, za zaangażowanie w rozwój społeczności, jako inicjatora działań Porozumienia Spółdzielczości Mieszkaniowej.

Wpisano podziękowania za chwile spędzane podczas uroczystości z żołnierzami, na których patrzył z dumą.

W wielu wpisach znalazły się podziękowania za wzór w upiększaniu miasta, za piękny ukochany przez Prezydenta Rzeszów.

Pozostanie we wdzięcznej pamięci za oddanie dla spraw miasta stanowiące inspirację. Śmierć spowodowała pustkę w sercach wszystkich, którzy znali Prezydenta. Jego czyny pozostaną na zawsze w pamięci i w sercach – niech tak urządza teraz niebo.

Organizacje społeczne

Przedstawiciele stowarzyszeń i innych organizacji społecznych składali podziękowania za serdeczny uśmiech, radość życia, sympatyczne i wesołe rozmowy, humor i dystans do siebie oraz wdzięczność za pomoc dla działań w lokalnych społecznościach.

Wpisano wyrazy uznania za rozumienie potrzeb ludzi kultury, wdzięczność za pomoc materialną i wieczną pamięć za honorowanie twórców kultury.

Seniorzy składali Prezydentowi, honorowemu słuchaczowi Uniwersytetu Trzeciego Wieku Uniwersytetu Rzeszowskiego, podziękowanie za wsparcie, życzliwość, za uczestnictwo w wydarzeniach i uroczystościach senioralnych, za rozwijający się piękny, budzący zachwyt u przyjezdnych Rzeszów, w którym żyje się dobrze, bezpiecznie.

Sportowcy uznali Tadeusza Ferenca za najlepszego prezydenta hojnie wspierającego organizacje sportowe.

Znalazło się podziękowanie od „Amazonek” za olbrzymi wkład w rozwój nowoczesnego Rzeszowa, za życzliwość i zrozumienie wieloletniej pracy społecznej, za uczestnictwo w opłatku i jubileuszu.

Stowarzyszenie Krystyn Podkarpackich wyraziło wdzięczność za pomoc i udział w XV Jubileuszowym Ogólnopolskim Zjeździe Krystyn, za zaproszenia na uro-

czystości miejskie i chwile spędzane przez drugą połowę kadencji z Krystynami Podkarpackimi, z innych regionów kraju i z zagranicy, za wszystkie życzenia i listy gratulacyjne.

Dokonania niezwykłego Prezydenta wpisują się w tradycję miasta i pozostaną w pamięci. Prezydent żył, tworzył, pracował w wielkim oddaniem dla swojego miasta, a Jego dzieła pozostaną na wieki. Nigdy nie zostanie zapomniany.

Mieszkańcy Rzeszowa

Najwięcej wpisów w Księdze kondolencyjnej pochodzi od mieszkańców Rzeszowa. Ich wypowiedzi odnoszą się do osobowości Prezydenta Tadeusza Ferencza, dumy z miasta, którą odczuwają dzięki Jego staraniom o rozwój Rzeszowa, do zasług na rzecz miasta i pamięci o Prezydencie.

Osobowość

Mieszkańcy Rzeszowa przypisywali Prezydentowi następujące cechy: Tadeusz Wielki, wspaniały Człowiek przez wielkie c, wizjoner, z serdecznym uśmiechem, kochany. Wyrażali swój podziw dla odwagi, serdeczności, charyzmy, serca, wielkości człowieka, oddania miastu.

Prezydent szanował każdego człowieka, służył zwykłym mieszkańcom. Dziękowano Mu za człowieczeństwo. Składano wielkie podziękowania za życzliwość i chęć niesienia pomocy. Prezydent Ferenc był jak ojciec, który wysłuchał i doradzał, do którego można było się zwrócić z problemami, potrafił przyjąć interesanta, rozładowując stres miłą rozmową i pomocą. Najważniejsze dla Niego było dobro miasta i jego mieszkańców. Dawał innym rady: „Słuchaj ludzi, a potem mów”. Prezydent wzbudzał ogromny szacunek mieszkańców Rzeszowa, który odwzajemniał, utożsamiając się z nimi. Kochał ludzi, dzieci, młodzież. Mieszkańcy Rzeszowa szanowali Go i lubili. Pozostanie zachowany w pamięci jako normalny człowiek, jeden z nas, cudowny, mądry gospodarz miasta, które pozostawił jako ukwieconą, piękną i czystą, rozwiniętą z małego miasteczka metropolię. Jego słowa, które budowały rzeszowian, pozostaną na długo w pamięci. Był i będzie symbolem i wzorem dla wszystkich.

W Księdze kondolencyjnej zapisano podziękowania za serce, które dał i zostawił w rozkwitającym Rzeszowie i w każdym mieszkańcu miasta, za piękny rozwój Rzeszowa, za wszelkie dobro uczynione dla mieszkańców stolicy Podkarpacia i okolic, za nagrody i wyróżnienia dla mieszkańców oraz ludzi przyczyniających się do rozwoju miasta.

Jako wspaniały, życzliwy kolega, trudny rywal w tenisie, dawał przykład, jak postępować dla dobra, miłości i tolerancji. Był prawdomówny i sprawiedliwy. Jego czyny były zgodne ze słowami.

Takich prezydentów potrzebuje Polska. Szacunek dla pracy Prezydenta, chwala i cześć.

Duma rzeszowian z Rzeszowa

Wielu mieszkańców stolicy innowacji wychodzi z założenia, że Tadeusz Ferenc sprawił, iż z Rzeszowa możemy być dumni. Prezydent oduczył mieszkańców kompleksu małomiasteczkowości, a nauczył dumy z Rzeszowa, ponieważ z prowincjonalnego miasteczka uczynił pięknie rozwijające się miasto. Był pełen pasji i zaangażowania w jego rozwój, był budowniczym jako „kierownik miasta”. Dzięki Niemu miasto nie jest jakimś Rzeszówkiem, lecz Rzeszowem, z którego mieszkańcy są dumni. Mieszkańcy pełni uznania podkreślali, że są z Rzeszowa i że znali Prezydenta. Dzięki Niemu Rzeszów stał się jednym z piękniejszych miast w Polsce. Wyrażali wdzięczność za wkład Prezydenta w rozwój miasta, za trud rozbudowy pięknego Rzeszowa, z którego można być dumnym, zachwalając go nawet w Nowym Jorku. Reemigranci powrócili po 19 latach, kiedy Prezydent skończył swoje dzieło i są dumni z tego, co stworzył.

Zasługi dla Rzeszowa

Zrobił dużo dla miasta jako najlepszy Prezydent, najwybitniejszy władarz, dobry gospodarz, czuwający nad Rzeszowem. Mieszkańcy na kartach Księgi kondolencyjnej składali podziękowania za wszystko, co Prezydent zrobił dla Rzeszowa i jego mieszkańców, byli wdzięczni za to, że był, za rozmowy, za zarządzanie Rzeszowem, za pracę na rzecz miasta, zaangażowanie, wizję przyszłości, za upiększenie Rzeszowa, za piękne, czyste miasto, za nowoczesną komunikację będącą podstawą rozwoju stolicy Podkarpacia, za pomoc w realizacji inwestycji na osiedlach, dzięki którym dobrze się mieszka, za miłość do rzeszowian, za ciężką, wieloletnią pracę na rzecz rozwoju ukochanego Rzeszowa. Zastał miasto „drewniane”, małe miasto jak wiele innych, a zostawił „murowane”, prężnie rozwijającą się, wspaniałą metropolię, piękne miejsce do życia, najładniejsze w Polsce.

Dzięki Prezydentowi miasto jest progresywne, nowoczesne, ale jednocześnie ma swoją historię i starannie chronione zabytki. Jego praca od świtu do nocy przyczyniła się do tego, by Rzeszów liczył się nie tylko w Polsce, ale i na świecie.

Wspominano wieloletnią przyjaźń ze wspaniałym człowiekiem, dyskusje o pomysłach na rozwój pięknego Rzeszowa, który kochał i doprowadził do świetnego rozkwitu. Potrafił zarażać swoimi pomysłami i zapraszać do współpracy na rzecz miasta, inspirować ludzi do roboty.

Ceniono Prezydenta za wkład w rozbudowę, powiększenie miasta poprzez przyłączenie wiosek. Wyrażano niezapomnianą wdzięczność za rozwój Przybyśzówki, w wyniku przyłączenia do Rzeszowa. Dzięki Jego ambicjom i nieustępliwym działaniom powiększono tereny miasta dla inwestorów budujących wiele mieszkań, w których osiedlała się młodzież ceniąca swojego Prezydenta. A On był dumny ze studentów przyjeżdżających do Rzeszowa na uczelnię, młodzi ludzie dziękowali za wysłuchanie ich głosu i nieodmawianie spotkań oraz za całość kształt pracy włożonej w rozwój pięknego miasta.

Tadeusz Ferenc zrobił z Rzeszowa potęgę. To miasto jest świadectwem Jego pracy.

Pamięć

Mieszkańcy wyrażali nostalgię za objazdami Rzeszowa Prezydenta Ferenc, aby podziwiać rozwój miasta. Obiecują, że będą patrzeć na miasto Jego oczyma. Twierdzili, że Jego brak będzie znaczący. Obcokrajowcy mieszkający w Rzeszowie wyrazili nadzieję, że Rzeszów i rzeszowianie będą pamiętać pracę budowniczego stolicy Podkarpacia.

Pamięć o Jego czynach nigdy nie zginie, nigdy o Nim nie zapomnimy. Będzie na zawsze w pamięci, za to, co zrobił dla mieszkańców Rzeszowa. Zostanie zapamiętany jako prezydent, poseł, radny, przewodniczący, dyrektor oraz mąż, ojciec, dziadek. Pozostanie w pamięci na zawsze jako wielki człowiek.

Osoba wierząca wyraziła nadzieję, że Pan Bóg przyjmie Go do nieba, które będzie urządził tak jak Rzeszów.

Zakończenie

Pozostajemy z wdzięczną pamięcią o Tadeuszu Ferencu, Prezydencie Miasta Rzeszowa, jako osobie wielkiej, oddanej z pasją, całą swoją osobowością pracy na rzecz swojego miasta. Jako człowiek zaangażowany, bezgranicznie oddany swojemu miastu, stworzył stolicę Podkarpacia na świat. Zostawił po sobie fantastyczny warsztatowy wzór precyzji, ścisłości, odwagi, ale i odpowiedzialności.

Podczas ceremonii pogrzebowej ks. bp Jan Wątroba, ordynariusz rzeszowski, przywołał słowa bp. Jana Chrapka: „Żyj tak, aby ślady Twoich stóp przetrwały Cię”. Tadeusz Ferenc, Prezydent Miasta Rzeszowa, tak żył.

Rzeszowianie niezwłocznie po ceremonii pogrzebowej zaczęli wypowiadać się, jak utrwalić ślad niezapomnianego Prezydenta w swoim mieście. W myśl żartobliwego powiedzenia: „Okragła kładka, aureola Pana Tadka”, pojawiały się głosy, nie tylko nazwania okragłej kładki w Rzeszowie imieniem Tadeusza Ferenc, ale także wyrzeźbienia Jego posągu stojącego na kładce, zapatrzonego na umiłowany Rzeszów. Przecież pomnik prezydenta stolicy innowacji nie może być konwencjonalny.

Bibliografia

- Księga kondolencyjna. Tadeusz Ferenc Prezydent Miasta Rzeszowa 2002–2021.*
Leśniak-Moczuk K., *Przyjaciele Rzeszowa. Socjologiczny portret ruchu regionalnego*, Towarzystwo Przyjaciół Rzeszowa, Seria Resoviana, WBX Studio, Rzeszów 2016.
Leśniak-Moczuk K., *Tadeusz Ferenc – Zasłużony Prezydent Miasta Rzeszowa [w:] 670 lat lokacji Rzeszowa. Wybrane aspekty najnowszej historii miasta*, red. W. Bonusiak, Wydawnictwo Mitel, Rzeszów 2024.
Leśniak-Moczuk K., *Żył z nami i pracował dla nas. Wzór precyzji, odwagi i odpowiedzialności*, „Nasz Dom Rzeszów. Miesięcznik Społeczno-Kulturalny” 2022, 11(205), s. 5.

TADEUSZ FERENC, THE PRESIDENT OF THE CITY OF RZESZÓW: HE LIVED WITH US AND WORKED FOR US

Abstract

It is important for future generations to preserve the memory of a man who was boundlessly devoted with his entire personality to the affairs of the city for almost two decades in the office of the President, less than a decade in the City Council, and from a young age worked in Rzeszów enterprises, holding managerial and directorial positions in the industrial, construction, transport and municipal economy sectors, as well as the president of the cooperative. A tireless employee, an effective local government official, an outstanding politician, a resourceful city manager, and at the same time an athlete and social activist can be a model worth imitating for the young generation. The article recalls memories of Tadeusz Ferenc, as an effective mayor of the city of Rzeszów, recorded in the book of condolence by councilors, city office employees, local government officials, employees of city institutions, representatives of social organizations and residents of Rzeszów.

Keywords: Rzeszów, Tadeusz Ferenc, president, local government official, city development

TADEUSZ FERENC, PREZYDENT MIASTA RZESZOWA: ŻYŁ Z NAMI I PRACOWAŁ DLA NAS

Streszczenie

Dla potomnych ważne jest zachowanie pamięci o człowieku bezgranicznie oddanemu całą swoją osobowością sprawom miasta przez blisko dwie dekady na urzędzie Prezydenta, niespełna

dekadę w Radzie Miasta, a od młodych lat pracującemu w rzeszowskich przedsiębiorstwach, piastującemu stanowiska kierownicze i dyrektorskie w branży przemysłowej, budowlanej, transportowej i w gospodarce komunalnej oraz prezesa w spółdzielczości. Niestrudzony pracownik, skuteczny samorządowiec, wybitny polityk, zaradny gospodarz miasta, a przy tym sportowiec i działacz społeczny może stanowić wzór godny do naśladowania dla młodego pokolenia. W artykule przywołano wspomnienia o Tadeuszu Ferencu jako skutecznym Prezydencie Miasta Rzeszowa, zapisane w Księdze kondolencyjnej przez radnych, pracowników urzędu miasta, samorządowców, pracowników miejskich instytucji, przedstawicieli organizacji społecznych oraz mieszkańców Rzeszowa.

Słowa kluczowe: Rzeszów, Tadeusz Ferenc, prezydent, samorządowiec, rozwój miasta